

УДК 81'37:81'367.624=112.2

ДІЄСЛОВА ПСИХІЧНОГО ВПЛИВУ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ 'ЗМІНА ТОНІЧНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ' У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Хрупіна Г. В.

Донецький національний університет, м. Донецьк

Стаття присвячена дослідженню структури дієслів психічного впливу (ДПВ) у сучасній німецькій мові. Головну увагу приділено розгляду лексико-семантичної підгрупи ДПВ зі значенням «зміна тонічного стану людини», семантичному аналізу синонімічного рядів дієслів, що входять до її складу, і аналізу окремих ДПВ.

Ключові слова: дієслова психічного впливу (ДПВ), семантичні ролі, валентність дієслів, синонімічний ряд, формула тлумачення.

Постановка проблеми. Дієслова психічного впливу (ДПВ) використовуються у мові для передачі зміни стану істоти, які викликаються під нефізичним впливом іншої істоти. Вплив характеризується як «процес і результат зміни поведінки людини, її установок, намірів, уявлень і оцінок при взаємодії іншою людиною» [4, с. 37]. Тонус – це «життєва активність, рівень життєдіяльності» [2, с. 1461]. Серед вибраних зі словників сучасної німецької мови ДПВ виявилася невелика кількість таких, що описують психічний вплив однієї людини на іншу і спричиняють в неї зміни тонічного стану, тобто зумовлюють в неї підвищення або зниження тону: неспання, сон, втомлення, перевтому та інше. У цій статті дається спроба семантичної класифікації таких ДПВ.

У 1975 році Ю. В. Фоменко виокремив, класифікував і дав загальну характеристику ДПВ у російській мові [7, с. 3–22]. У класифікації англійських дієслів Г. Г. Сильницький розподілив ДПВ в групу «інформативів емоційного впливу» [5, с. 48]. О. В. Падучева визначила ДПВ як «структурне ядро класу дієслів емоцій» [3, с. 276]. Макс Мьоллер, який дослідив психічні дієслова дії з точки зору граматики, підкреслив їхню каузативність і цілеспрямованість [13, с. 11–19]. Сільвія Кучер використала моделі з семантичними ролями і оглянула конструктивну варіативність і реалізацію аргументу у так званих «Psychverben» [11]. Така зацікавленість ДПВ підкреслює важливість цих дієслів для лексиконів сучасних мов і дає можливість розглядати ці дієслова як міжмовний феномен.

Досвід попередніх досліджень дозволяє визначити **актуальність** теми цієї роботи, яка зумовлена тим фактом, що підгрупа ДПВ зі значенням 'зміна тонічного стану людини' ніколи не виділялася й не досліджувалася як окрема лексико-семантична підгрупа в німецькій мові попри частотність використання таких ДПВ, численність і важливість у базовому лексиконі носіїв кожної мови.

Мета статті полягає у виведенні формул тлумачення, аналізі й описі синонімічних рядів (СР), які входять до складу підгрупи зі значенням 'зміна тонічного стану людини', та створенні семантичної класифікації ДПВ з таким значенням в німецькій мові. **Отже об'єктом дослідження** є ДПВ зі значенням 'зміна тонічного стану людини', а **предметом дослідження** є вивчення семантичних особ-

ливостей таких дієслів. *Матеріал дослідження* – це лексико-семантичні варіанти (одне з можливих значень) ДПВ зі значенням зміни тонічного стану людини як найпростіші одиниці їхньої смислової структури, дібрані шляхом суцільної вибірки з тлумачних одномовних словників німецької мови [9; 10; 12]. Загальна кількість вибірки становить 1449 ДПВ, серед яких кількість дібраних ДПВ зі значенням ‘зміна тонічного стану людини’ є 30 ДПВ. Текстові приклади у кількості 30 речень взято з відповідної кожному дієслову словникової статті Дудена [10], Лангеншайдта [12], лінгвістичного порталу корпусу лексики Лейпцігського університету [8] або з порталу Проекту Берлінсько-Бранденбургської Академії наук [9]. Переклад семантичних тлумачень ДПВ та текстових прикладів з німецької виконано автором.

Основними актантами всіх дієслів є суб’єкт й об’єкт, які співвідносяться відповідно зі стимулом (далі Stim), що позначає джерело сприйняття, та експерієнцером (Exp), носієм відчуттів і сприймань, який зазнає істотних змін. До семантичних валентностей другого плану, слідом за Ю. Д. Апресяном [1, с. 125–126], відносяться засіб Med (від англ. *medium* ‘засіб’), інструмент Instr (від англ. *instrument* ‘інструмент’); мета (Dest) від англ. *destination* ‘мета’) та інші. Кожен окремий синонімічний ряд організований так, що ДПВ з інтегральною семою завжди стоїть на початку і дає назву всьому ряду. Наступні лексеми стоять в СР в алфавітному порядку.

1. Підгрупа ДПВ зі значенням ‘зміна тонічного стану людини’ базується на парадигматичних відношеннях і складається з **двох мікрогруп**: ‘підвищення тону» та ‘зниження тону».

1.1. До мікрогрупи ДПВ зі значенням ‘підвищення тону» відносяться **2 ДПВ**, сгрупованих у **один СР** ‘будити, виводити із стану сну’ (формула тлумачення ›*X weckt Y*: людина/предмет X усвідомлено психічно впливає на людину Y і каузує Y до переривання сну і пробудження): *wecken* ‘хтось/щось когось, хто спить, приводить в стан неспанья’; *aufwecken* (*jemand/etwas weckt jemanden mit etwas auf*) ‘хтось/щось приводить когось в стан неспанья, будить його від сну’. Семи СР: ‘вплив’, ‘каузальність’, ‘направленість на об’єкт’, ‘пробудження’.

1.2. Префікс цього ряду є семантично вмотивованим: **auf-** (одне ДПВ) зі значенням ‘початку дії, зміни стану, приведення в якийсь стан’ [6, с. 71]: *Peter entschuldigte sich, dass er* (Stim) *sie* (Exp) *nun aufgeweckt habe mit seinem Gemurkse* (Med) [10]. ›Петер попросив вибачення, що він розбудив її своєю метушнею«.

1.3. Дієслова цього ряду є тривалентними з сирконстантом засобу (Med) (див. приклад вище) або інструменту (Instr): *Er* (Stim) *will die Frau* (Exp) *mit lautem Lied* (Instr) *wecken, will sie rausschmeißen, aber sie schläft wie tot* [12]. ›Він хоче розбудити жінку гучною піснею, хоче її прогнати, але вона спить як мертва«.

2. До мікрогрупи ДПВ зі значенням ‘зниження тону» відносяться **28 ДПВ**, сгруповані у **5 СР**, а саме: СР ‘заспокоїти’ (14 ДПВ), СР ‘виснажити’ (9 ДПВ), СР ‘заколисати, приспати’ (3 ДПВ), СР ‘забалакати до втоми’ (одне ДПВ), СР ‘розслабити’ (одне ДПВ).

2.1. ‘заспокоїти’ (14 ДПВ; формула тлумачення ›*X beruhigt Y*: людина/предмет X усвідомлено психічно впливає на людину Y, приводить Y в стан рівноваженості, розсіює занепокоєння Y-ка і каузує Y до спокійного, врівноваженого

стану): **beruhigen** (*jemand/etwas beruhigt jemanden*) 'хтось/щось впливає на когось так, щоб хтось став знову спокійним після того, як він збудився'; **abkühlen** (перен.) (*jemand/etwas kühlt etwas ab*) (перен.) 'хтось/щось впливає на когось так, що його пристрасті, темперамент вгамовуються'; **abwiegeln** (*jemand/etwas wiegelt jemanden ab*) 'хтось/щось когось, хто злиться, заспокоює'; **befrieden** (*jemand/etwas befriedet jemanden*) 'хтось/щось заспокоює когось, приводить у спокійний і мирний настрій, наповнює миром, внутрішнім спокоєм'; **begöschten** (*jemand begöschet jemanden*) 'хтось заспокоює когось, заспокоїливо на когось впливає'; **begütigen** (*jemand begütigt jemanden*) 'хтось словами або жестами впливає заспокоїливо на когось, заспокоює, пом'якшує'; **besänftigen** (*jemand besänftigt jemanden*) 'хтось (особливо словами) впливає так, що той, хто злився або був схвильованим, знову повернувся в нормальний стан, хтось заспокоює когось'; **beschwichtigen** (*jemand/etwas beschwichtigt jemanden/etwas*) 'хтось/щось впливає так, щоб чиясь досада, гнів стали слабшими, заспокоїти'; **dämpfen** (перен.) (*jemand/etwas dämpft etwas*) 'хтось/щось змушує когось заспокоїти свій темперамент'; **kirren** (*jemand kirrt jemanden*) 'хтось когось заспокоює, робить тихим, сумирним, приборкує'; **mäßigen** (*jemand/etwas mäßigt etwas*) 'хтось/щось впливає на когось так, щоб той виявляв свої почуття трохи менш інтенсивно ніж раніше, хтось пом'якшує, стримує чийсь гнів, темперамент, чийсь слова, стримує чийсь бажання, тон голосу'; **pazifizieren** (*jemand/etwas pazifiziert jemanden/etwas*) 'хтось когось заспокоює, умиряє'; **trösten** (*jemand tröstet jemanden*) 'хтось комусь полегшує горе, печаль або скорботу тим, що з ним розмовляє, допомагає, заспокоює його'; **zähmen** (*jemand zähmt jemanden*) 'хтось когось робить ручним, слухняним'. Семи СР: 'вплив', 'каузальність', 'направленість на об'єкт', 'заспокоєння'.

2.1.1. Семантика деяких ДПВ СР 'заспокоїти' заснована на метафоричних переносах прямого значення:

а) 'приручати, дресирувати, приборкувати' (2 ДПВ): *kirren, zähmen*;

б) 'зменшувати (світло, вогонь), гасити (полум'я), приглушувати, заглушати (звук); знижувати (голос)' (одне ДПВ): *dämpfen*;

в) 'зробити щось холоднішим, охолодити, остудити' (одне ДПВ): *abkühlen*;

г) 'пом'якшувати, робити м'яким' (одне ДПВ): *besänftigen*.

2.1.2. Префікси цього ряду є семантично вмотивованими: **be-** (6 ДПВ) зі значенням 'приведення в певний стан або надання якоїсь ознаки' [6, с. 81-82]; **ab-** (2 ДПВ) зі значенням 'усунення, вилучення, розмежування' [6, с. 36]:

(1) *Der Ortspfarrer (Stim) will mit Gebeten (Instr) die Geister (Exp) besänftigen* [12]. >Місцевий священик хоче заспокоїти духів молитвами;<

(2) *Er (Stim) versuchte, die erboste Menge (Exp) abzuwiegeln* [10]. >Він намагався втихомирити озлоблений натовп;<

(3) *Meine Großmutter wollte ... schimpfen. Aber Maria (Stim) beschwichtigte sie* (Exp) [10]. >Моя бабуся хотіла вже сваритися. Але Марія заспокоїла її.<

2.1.3. Дієслова цього ряду є тривалентними з актантами засобу (Med) та інструменту (Instr) (див. приклад вище):

(1) *Ich (Stim) beruhigte (beschwichtigte) ihn (Exp) mit der Nachricht (Med), dass ...* [10]. >Я заспокоїв (заспокоїв) його повідомленням, що ... <

(2) *Aber Lehrerin Andrea Syska-Pock* (Stim) **beruhigt** ihre Schülerin (Exp): »Das beherrschen sogar viele Deutsche nicht« [10]. »Але вчителька Андреа Зіска-Пок заспокоює свою ученицю: «Навіть багато німців не можуть це засвоїти»<

(3) *Sie* (Stim) **ermunterte ihn weder, noch dämpfte sie ihn** (Exp) [10]. »Вона ні підбадьорювала його, ні вгамовувала».

2.2. 'виснажити' (9 ДПВ; формула тлумачення >**X erschöpft Y**<: людина/предмет **X** усвідомлено психічно впливає на людину **Y**, послабляє його, знесилює і каузує **Y** до виснаження, до втрати сил): **erschöpfen** (*etwas erschöpft jemanden*) 'щось напружує когось таким чином, що його фізичні або розумові сили повністю витрачаються'; **aufreiben** (*etwas reibt jemanden auf*) 'щось пред'являє надмірні вимоги до чийхось сил і можливостей і робить його фізично і психічно слабким'; **enervieren** (*jemand/etwas enerviert jemanden*) 'хтось/щось нервово виснажує когось, позбавляє сил, вимотує нерви'; **entkräften** (*jemand/etwas entkräftet jemanden auf*) 'хтось/щось робить когось слабким'; **entmutigen** (*jemand/etwas entmutigt jemanden*) 'хтось позбавляє когось сил займатися чимось'; **entnerven** (*jemand/etwas entnervt jemanden*) 'хтось/щось нервово виснажує когось, позбавляє сил, вимотує нерви'; **ermüden** (*jemand/etwas ermüdet jemanden*) 'щось робить когось втомленим або сонним'; **strapazieren** (*jemand/etwas strapaziert jemanden/etwas an*) 'хтось/щось (дуже сильно) навантажує когось, так що той стає хворим, слабким або дуже втомленим'; **zermürben** (*etwas zermürbt jemanden*) 'щось дуже напружує когось довгий час, віднімає надію і робить його внаслідок цього слабким'. Семи СР: 'вплив', 'каузальність', 'направленість на об'єкт', 'виснаження'.

2.2.1. Семантика ДПВ цього СР заснована на метафоричних переносах прямого значення:

- a) 'повністю витратити, вичерпати' (одне ДПВ): *erschöpfen*;
- b) 'стерти в кров, знищити' (одне ДПВ): *aufreiben*;
- c) 'підточувати (камінь), робити рихлим [ламким, м'яким]' (одне ДПВ): *zermürben*.

2.2.2. Префікси цього ряду є семантично вмотивованими: **ent-** (3 ДПВ) зі значенням 'відокремлення, усунення, вилучення' [6, с. 127]; **er-** (2 ДПВ) зі значенням 'переходу в певний стан' [6, с. 132]; **auf-** (одне ДПВ) зі значенням 'повного витрачання, використання, розподілу і розтирання чого-небудь' [6, с. 72]; **zer-** (одне ДПВ) зі значенням 'розподілу, руйнування, роздроблення' [6, с. 469]:

(1) *Die Strapazen* (Stim) **haben ihn** (Exp) *völlig, zu Tode erschöpft* [12]. »Труднощі повністю, смертельно його виснажили»;

(2) *Das Sprechen* (Stim) **ermüdete den Schwerkranken** (Exp) *schnell* (Mod) [9]. »Розмова швидко втомила важкохворого».

2.2.3. Дієслова цього ряду є тривалентними з актантом засобу (Med) та сирконстантом способу (Mod):

(1) *Die große Verantwortung* (Stim) **reibt ihn** (Exp) *stark* (Mod) **auf** [12]. »Велика відповідальність сильно його виснажує»;

(2) *Ich* (Stim) **will die Zuhörer** (Exp) **nicht mit Einzelheiten** (Med) **ermüden** [10]. »Я не хочу втомлювати слухачів подробицями».

2.3. 'заколисати, приспати' (3 ДПВ; формула тлумачення >*X lullt Y ein*<: людина/предмет *X* усвідомлено психічно впливає на людину *Y* ритмічним шумом, наспівуванням і каузує *Y* до сну): *einlullen* (*jemand/etwas lullt jemanden ein*) 'хтось/щось (одноманітним шумом або чимось подібним) когось [м'яко] присипляє'; *einschläfern* (*jemand/etwas schläfert jemanden ein*) 'хтось/щось когось робить (дуже) сонним, присипляє когось'; *lullen* (*jemand/etwas lullt jemanden*) 'хтось/щось наспівує в тихому і одноманітному ритмі (або робить щось схоже) і приводить когось в певний стан, що (частіше) призводить до засипання'. Семи СР: 'вплив', 'каузальність', 'направленість на об'єкт', 'сон'.

2.3.1. Префікс цього ряду є семантично вмотивованим: *ein-* (2 ДПВ) зі значенням 'інтенсивного впливу на когось' [6, с. 118]: *Das gleichmäßige Rauschen* (Stim) *schläfert mich* (Exp) *ein* [10]. >Рівномірний шум присипляє мене<.

2.3.2. Дієслова цього ряду є тривалентними з актантом інструменту (Instr) та засобу (Med):

(1) *Drei Kobolde* (Stim) *lullen sie* (Exp) *mit Glenn Millers «Mr. Sandman»* (Med) *und einem Kinnhaken in den Schlummer* (Instr) [12]. >Три домовики заколискують їх піснюю Гленна Міллера «Містер Сандман» і ударом в підборіддя відправляють в дрімоту;<

(2) *Ich* (Stim) *unterdrückte meine Ungeduld, ... schläferte Guy* (Exp) *damit* (Med) *ein, und nagelte ihn dann fest* [10]. >Я стримала своє нетерпіння, ... чим приспала пильність Гая і міцно його ввіймала.<

2.4. 'забалакати, забазікати до втоми' (одне ДПВ; формула тлумачення >*X belabert Y*<: людина *X* усвідомлено психічно впливає на людину *Y* пустою розмовою і каузує в *Y* втомлення): *belabern* (*jemand belabert jemanden mit etwas*) 'хтось намагається переконувати когось базіканням, чим його втомлює'. Семи СР: 'вплив', 'каузальність', 'направленість на об'єкт', 'втомлення', 'пуста розмова'.

2.4.1. Префікс цього ДПВ є семантично вмотивованим: *be-* (одне ДПВ) зі значенням 'приведення в певний стан або надання якоїсь ознаки' [6, с. 81–82]: *Sie* (Stim) *belaberten die Frau* (Exp), *doch endlich ihr Wissen preiszugeben* [10]. >Вони забалакали жінку, щоб нарешті розкрити, що вона знає.<

2.4.2. Дієслова цього ряду є тривалентними з актантом засобу (Med): *Typen, die* (Stim) *... mich* (Exp) *mit ihren Beziehungsproblemen und sonstigen Schwierigkeiten* (Med) *belabern* [10]. >Типи, які ... забалакали мене проблемами своїх відносин і іншими труднощами.<

2.5. 'розслабити' (одне ДПВ; формула тлумачення >*X entspannt Y*<: людина/предмет *X* усвідомлено психічно впливає на людину *Y* і каузує *Y* до розслаблення): *entspannen* (*jemand/etwas entspannt jemanden*) 'хтось/щось робить когось на деякий час вільним від навантаження, так що він може відпочивати'. Семи СР: 'вплив', 'каузальність', 'направленість на об'єкт', 'розслаблення'.

2.5.1. Префікс цього ряду є семантично вмотивованим: *ent-* (одне ДПВ) зі значенням 'відокремлення, усунення, вилучення' [6, с. 127]: *Er* (Stim) *konnte seine Talkgäste* (Exp) *entspannen, wenn die vor Anspannung zu erstarren drohten* [8]. >Він міг розслабити своїх гостей в розмові, якщо ті вже погрожували застигнути від напруги.<

2.5.2. ДПВ є двовалентним з сирконстантом способу (Mod): *Lesen* (Stim) *entspannt mich* (Exp) *gut* (Mod) [10]. ›Читання добре розслабляє мене‹.

3. Дослідження дієслівної лексики в рамках лексико-семантичної підгрупи ДПВ зі значенням виклику нейтральних емоцій в об'єкта на матеріалі німецької мови дозволило зробити такі **висновки**:

а) попри незначну кількісну представленість ДПВ зі значенням ›зміна тонічного стану людини‹ (30 ДПВ з 1449 відібраних), їхня семантична структура дозволяє ре-
альєфно представити модель опису семантики всіх дієслів психічного впливу;

б) префікси цих ДПВ є семантично вмотивованими, серед них найбільшу кіль-
кість мають дієслова з префіксом *be-* (7 ДПВ), *ent-* (3 ДПВ), *ab-* (2 ДПВ), *auf-* (2
ДПВ), *ein-* (2 ДПВ), *er-* (2 ДПВ);

с) майже третина ДПВ (вісім з тридцяти) входить в підгрупу в переносному
значенні; це обумовлено тим, що психічний вплив часто передається в мові за до-
помогою метафоричних переносів прямого значення;

д) використання системи семантичних ролей дозволило описати семантику
ДПВ, визначити їхню семантичну валентність та скласти формули тлумачення для
синонімічних рядів; загальною формулою тлумачення для цієї мікрогрупи є форму-
ла: ›*X змінює тонічний стан Y-ка*‹: істота/неістота X усвідомлено/неусвідомлено
психічно впливає істоту Y і каузує в Y-ка зниження або підвищення життєвого
тону;

е) 5 СР з 6 цієї мікрогрупи є тривалентними, один СР – двовалентним, окрім
основних актантів стимула і експерієнцера у мовній ситуації присутні актанти засо-
бу (Med) (в чотирьох СР) та інструменту (Instr) (у двох СР); сирконстанти способу
(Mod) (в двох СР);

ф) загальні семи підгруп є семи ‘вплив’, ‘каузальність’, ‘направленість на
об’єкт’ + ідентифікаційна інтегральна сема для кожного СР;

г) найчисленнішим серед СР є СР ‘заспокоювати’ (14 ДПВ) з причини най-
більш розвинутої синонімії, що відбулася завдяки тому, що заспокоювання викликає
сильну реакцію зі сторони експерієнцера і може бути інструментом свідомого або
несвідомого впливу на особистість.

Подальшими *перспективами* розвитку цієї теми є розширений аналіз й опис
інших СР і підгруп, які входять до складу ЛСГ дієслів психічного впливу для ство-
рення їхньої семантичної класифікації.

Список літератури

1. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика (синонимические средства языка) : [монография] / Ю. Д. Апресян. – М. : Наука, 1974. – 377 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь, ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики : [монография] / Е. В. Падучева. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 608 с.
4. Різун В. В. Лінгвістика впливу : [монография] / В. В. Різун, Н. Ф. Непийвода, В. М. Корнеєв. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 148 с.
5. Сильницкий Г. Г. Семантические классы глаголов в английском языке : [монография] / Г. Г. Сильницкий. – Смоленск : СГПИ им. К. Маркса, 1986. – 112 с.
6. Словарь словообразовательных элементов немецкого языка / [А. Н. Зувев, И. Д. Молчанова, Р. З. Мурашов и др.] ; [под рук. М. Д. Степановой]. – М. : Рус. яз., 1979. – 536 с.

7. Фоменко Ю. В. Глаголы психического воздействия в русском языке / Ю. В. Фоменко // Вопросы теории русского языка. – Новосибирск, 1975. – № 119. – С. 3–22.
8. Deutscher Wortschatz. – Leipzig : Universität Leipzig, Institut für Informatik, Abteilung Sprachverarbeitung, 1998–2012. [Digital]. – Zugriffsmodus : <http://corpora.uni-leipzig.de> – Bildschirmtext.
9. Diditales Wörterbuch der Deutschen Sprache. – Ein Projekt der Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften : www.dwds.de
10. Duden. Deutsches Universalwörterbuch [Digital]. – CD-ROM. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich : Dudenverlag, Bibliographisches Institut & Brockhaus AG, 2011. – Bildschirmtext.
11. Kutscher S. Kausalität und Argumentalisierung: zur Konstruktionsvarianz bei Psychverben am Beispiel europäischer Sprachen / Silvia Kutscher. – Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2009 – 266 S.
12. Langenscheidt e-Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache [Digital] // Dieter Götz, Günther Haensch, Langenscheidt-Redaktion, Hans Wellmann. – CD-ROM zur Version 5.0, Redaktion 3. – Berlin / München : Langenscheidt KG, 2010 – Bildschirmtext.
13. Möller M. Psychische Wirkungsverben des Deutschen / Max Möller // Deutsch als Fremdsprache. – 2007. – H. 1. – S. 11–19.

Хрупина А. В. Глаголы психического воздействия со значением 'изменение тонического состояния человека' в немецком языке / А. В. Хрупина // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2013. – Т. 26 (65), № 4, ч. 2. – С. 379–385.

Статья посвящена исследованию структуры глаголов психического воздействия (ГПВ) в современном немецком языке. Главное внимание уделено рассмотрению лексико-семантической подгруппы ГПВ со значением 'изменение тонического состояния человека', семантическому анализу синонимических рядов, которые входят в её состав, и анализа отдельных ГПВ.

Ключевые слова: глаголы психического воздействия (ГПВ), семантические роли, валентность глаголов, синонимический ряд, формула толкования.

Khрупina G. V. The mental influence verbs with the meaning of change of the tonic condition of a person in German language / G. V. Khрупina // Scientific Notes of Taurida V. I. Vernadsky National University. – Series: Philology. Social communications. – 2013. – Vol. 26 (65), No 4, part 2. – P. 379–385.

The article deals with the structure of mental influence verbs (MIV) in the contemporary German language. It focuses mostly on the lexical-semantic subgroup of MIVs with the meaning of change of the tonic condition of a person, on the semantic analysis the synonymic sets of the verbs, being a part of it, and on the analysis of individual MIVs.

The experience of previous studies makes it possible to state the topicality of the research, determined by the fact that the MIV subgroup has never been singled out and studied as an individual lexical-semantic subgroup in German despite the frequency of use of such MIVs, their number and importance for the basic lexis of native speakers of each language.

The aim of the article consists in deriving interpretation formulas, analysing and describing the sets of synonyms (SR), included into the subgroup MIV which denote change of the tonic condition of a person, and developing semantic classification of VMA with such meaning in German.

The stated aim necessitates solving of the following objectives: 1) identify and allocate all MIV of modern German with the meaning of change of the tonic condition of a person into sets of synonyms, identify their classification types; 2) describe the semantic meaning of each VMA; 3) derive the interpretation formula for each set of synonyms; 4) single out common semantically motivated prefixes for VMA of sets of synonyms; 5) identify the valence of VMA; 6) describe the semantics of VMA in a sentence by means of semantic roles.

Key words: mental influence verbs (MIVs), semantic roles, valency of verbs, synonymic set, interpretation formula.

Поступила в редакцию 29.10.2013 г.